Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 20 ноември 2026 г.
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно работния план на ЕС за културата за периода 2027 – 2030 г.

Приложено се изпраща на делегациите посочената по-горе резолюция, одобрена от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му на 20 ноември 2026 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно работния план на ЕС за културата за периода 2027 – 2030 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВАТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ЗАСЕДАВАЩИ В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО:

– дългосрочната стратегическа визия за поставяне на културата в центъра на европейската идентичност, очертана в съвместната декларация „Европа за културата – Култура за Европа“, приета от Съвета на Европейския съюз, Европейския парламент и Европейската комисия на 18 юни 2026 г.[1];

КАТО ОТЧИТАТ

– работните планове на ЕС за културата и постигнатите по тях резултати, в които се определят политическите приоритети на високо равнище и ориентирана към бъдещето програма за ангажираност на държавите членки с културната политика на равнището на Съюза;

КАТО ПРИЗНАВАТ

– присъщата стойност на културата като източник на смисъл, вдъхновение, иновации, връзка с човека, взаимно разбирателство, идентичност и общност;

– че културното и езиковото многообразие на Европа представлява общо наследство, което следва да бъде ценено, подкрепяно и съхранявано в полза на всички;

– централната роля на културата за защитата на демокрацията и утвърждаването на европейските ценности, както и за насърчаването на мира, устойчивостта на обществото, социалния диалог, приобщаването, социалното сближаване и здравето и благосъстоянието на всички граждани на Съюза;

---

[1] C/2026/3440, 25.6.2026 г.

– ролята на културата за насърчаване на равенството между половете и необходимостта Съюзът да се стреми да премахва неравенствата и да насърчава равенството във всички свои дейности, в съответствие с член 8 от ДФЕС;

– уникалната роля на секторите на културата и творчеството (СКТ) за ускоряване на екологичния преход чрез включване на устойчивостта, издръжливостта и адаптирането към изменението на климата, в съответствие с целите на Съюза;

– централната роля на СКТ за създаването на заетост в целия Съюз и за стимулирането на растежа, конкурентоспособността, иновациите и приобщаващото устойчиво развитие;

– значението на културата в двустранните и многостранните външни отношения и сътрудничество на ЕС, и по-специално партньорството му с ЮНЕСКО и Съвета на Европа;

В СВЕТЛИНАТА НА

– продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна, включително целенасоченото унищожаване на културно наследство, нападенията срещу нейните СКТ и нападенията срещу украински творци и специалисти в областта на културата;

– продължаващата геополитическа нестабилност в целия свят, включително в конфликтни региони, която представлява значителна заплаха и оказва значително въздействие върху културното наследство, творците и специалистите в областта на културата;

– реалното и непосредствено въздействие на екологичната и климатичната криза върху културните ландшафти и културното наследство и в по-общ план върху СКТ, като Европа – най-бързо затоплящият се континент на планетата – претърпява безпрецедентна загуба на биологично разнообразие, влошаващи се цикли на горещи вълни, горски пожари, суша, силен сняг, наводнения, морски горещи вълни и бури[2];

[2] Вж. European State of the Climate Report 2025 (Доклад за състоянието на климата в Европа за 2025 г.), https://climate.copernicus.eu/esotc/2025.

– продължаващите предизвикателства, пред които са изправени демокрациите в целия Съюз и в световен мащаб, включително заплахите за творческата свобода и автономността на културните институции, и продължаващите усилия за подпомагане на координирането, мобилизирането, допълването и укрепването на колективния отговор на Европа на тези предизвикателства[3];

– бързото развитие на цифровите технологии, по-специално изкуствения интелект (ИИ), който създава възможности за подкрепа на творческите практики и за опазване и укрепване на културното наследство и същевременно поражда опасения във връзка със заплахите за човешкото творчество, културното и езиковото многообразие, сигурността на работните места, киберсигурността, суверенитета на данните, справедливото възнаграждение и защитата на правата върху интелектуалната собственост в СКТ;

КАТО ПРИПОМНЯТ

– съобщението „Културен компас за Европа“, публикувано от Комисията на 12 ноември 2025 г.[4];

– доклада на Комисията относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. от 2 юли 2026 г.;

– референтните политически документи, посочени в приложение IV към настоящата резолюция;

ИЗРАЗЯВАТ СЪГЛАСИЕ

– да се подпомогне засилването на европейското културно сътрудничество, да се насърчава културното и езиковото многообразие и да се осигурява европейска добавена стойност, като се отчита настоящият културен, социален, икономически, свързан със сигурността и политически контекст и при надлежно зачитане на принципите на субсидиарност и пропорционалност;

---

3 Вж. „Европейски щит за демокрацията: създаване на възможности за силни и устойчиви демокрации.

4 Док. 15410/25.

– за следните приоритетни области за периода 2027 – 2030 г., вдъхновени от ключовите направления на Културния компас за Европа от 2025 г.:

а) Укрепване на европейските ценности, културните права и творческата свобода;

б) Създаване на възможности за творците и специалистите в областта на културата и подкрепа за хората и обществото;

в) Култура и конкурентоспособност, издръжливост, иновации, устойчивост и сближаване;

г) Международни културни отношения (МКО) и партньорства.

ПРИКАНВАТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

– по целесъобразност, да вземат предвид приоритетните области в настоящия работен план при разработването на собствената си национална политика в областта на културата и възможностите за сътрудничество между държавите членки, произтичащи от тези области.

ПРИКАНВАТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

– до юни 2030 г. да изготви доклад за изпълнението на работния план на ЕС за културата за периода 2037 – 2030 г. въз основа на доброволния принос на държавите – членки на ЕС;

– редовно да предоставя актуална информация на Съвета относно изпълнението на работния план за културата за периода 2027 – 2030 г. и конкретните действия в него, по целесъобразност, за да се даде възможност на държавите членки да поддържат цялостен поглед върху напредъка и резултатите, като същевременно работи с държавите членки за осигуряване на подходяща видимост и достъпност на резултатите за секторите на културата и гражданите.

ПРИЛОЖЕНИЕ I КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

I. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

а) Укрепване на европейските ценности, културните права и творческата свобода

Социалното, културното и геополитическото развитие по време на предишните работни планове за културата откроиха стратегическата роля на културата за утвърждаване на европейските ценности, укрепване на демокрацията и изграждане на по-силни и по-устойчиви общества. Действията в рамките на работния план за периода 2027 – 2030 г. следва допълнително да засилят разбирането и осведомеността за културните права като начин за подобряване на достъпа и участието в културата и свободата на художествено изразяване и творчество.

Достъпът до култура и участието в нея продължават да бъдат основни стълбове на културните права, признати в съответните инструменти в областта на правата на човека[5]. Работният план следва да подкрепя координираните действия на Съюза за насърчаване на приобщаващото участие в културата и културното наследство, както материалните, така и нематериалните, и цифровите културни ценности. Културните институции, включително, наред с другото, библиотеките, музеите, театрите, кината и обектите на културното наследство, както и висококачествената жизнена среда, насърчават демократичното участие и гражданската ангажираност, като същевременно укрепват културните и социалните центрове в общността. Това е особено важно за младите и възрастните хора, селските и отдалечените общности, включително хората в най-отдалечените региони на Съюза, хората с увреждания и маргинализираните групи.

[5] Вж. например Всеобщата декларация за правата на човека (ВДПЧ) и Международния пакт за икономически, социални и културни права.

Заплахите за творческата свобода под различни форми продължават да бъдат основен проблем в СКТ[6]. Заинтересованите страни призоваха за мерки в отговор на тези заплахи, включително разработването на стабилни показатели и специфичен за всяка държава мониторинг на творческата свобода. Следва да бъде засилено сътрудничеството със Съвета на Европа и ЮНЕСКО, за да се подкрепят съществуващите инициативи, да се разработят бъдещи съвместни инициативи и да се избегне дублирането.

Работният план следва да допринесе за повишаване на осведомеността относно принципите и ценностите, залегнали в културното наследство на Европа, които представляват споделен източник на памет, разбиране, идентичност, диалог, сближаване и творчество.

б) Създаване на възможности за творците и специалистите в областта на културата и подкрепа за хората и обществото

Укрепването на статута, условията на труд и трансграничната мобилност на творците и специалистите в СКТ, като същевременно се зачитат ролята и автономността на социалните партньори, продължава да бъде ключов приоритет за културните политики в Съюза и е от съществено значение за защитата на жизнеспособността и увеличаването на въздействието на СКТ. Творците и специалистите в областта на културата имат право на справедливи, честни, здравословни и безопасни условия на труд, а справедливото възнаграждение и подходящите условия на труд също спомагат за поддържането на творческата свобода и културното и езиковото многообразие. Улесняването на мобилността в цяла Европа е от съществено значение за насърчаване на художественото и творческото сътрудничество, за подкрепа на възможностите за професионално развитие и за гарантиране на разпространението на културните произведения.

---

6 Вж. например доклада на Комисията относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г.

Работният план за периода 2027 – 2030 г. се основава на колективната работа на Европа до момента, за да се защити статутът на творците и специалистите в СКТ на национално и регионално равнище и да се гарантира справедливото им възнаграждение. За да се гарантира приемственост, следва да се обърне внимание на препоръките, очертани в доклада от 2023 г. относно отворения метод на координация (ОМК) „Статут и условия на труд на творците и специалистите в областта на културата и творчеството“, включително чрез преглед и обмен на най-добри практики. Работният план следва също така да е в помощ на приноса на Съвета към разработването на бъдещи инициативи на политиката в тази област, включително чрез своевременен принос към Хартата на творците в ЕС[7].

Несигурността на работата, неравенството между половете и разликата в представителството продължават да оказват отрицателно въздействие върху благосъстоянието на творците и специалистите в СКТ, за което следва да продължи да се работи през този период. Повишаването на квалификацията и обучението на творците и специалистите в СКТ – включително за традиционните умения и занаяти, както и за новите цифрови технологии – също ще придобият по-голямо значение, тъй като технологичните и икономическите промени продължават да оказват въздействие върху секторите. Други важни точки са подобряването на образованието в областта на културата и изкуството, филмовата и медийната грамотност чрез формално, неформално и информално учене като част от ученето през целия живот.

В допълнение работният план има за цел да продължи сътрудничеството на равнището на ЕС в областта на културата и здравето, като се утвърждава ролята на културата за насърчаване на благосъстоянието, качеството на живот, психичното и социалното здраве и устойчивостта на общностите. Въз основа на доклада по ОМК от 2025 г. „Култура и здраве – време за действие“ тази работа ще подпомогне разработването на насоки на ЕС относно културата, здравето и благосъстоянието[8].

---

7 Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

8 Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

в) Култура и конкурентоспособност, издръжливост, иновации, устойчивост и сближаване

СКТ в Европа са жизненоважни за конкурентоспособността, заетостта и иновациите в Съюза. Те обаче са изправени пред безпрецедентни икономически и технологични предизвикателства. В обстановка на значителна икономическа несигурност, инфлация и натиск върху националните бюджети работният план за периода 2027 – 2030 г. следва да насърчава стратегическите инвестиции в СКТ. Наред с интегрирането на културата в публичното финансиране, включително механизмите за финансиране от Съюза, може да се постави специален акцент върху иновативните подходи за финансиране, включително благотворителността, публично-частните партньорства и други механизми за привличане на частен капитал. Подпомагането на разработването и обмена на най-добри практики в областта на иновативните инструменти за финансиране и ангажирането на широк кръг заинтересовани страни от различни територии, включително региони с ограничен капацитет и най-отдалечени региони, ще са важни за повишаване на осведомеността относно възможностите и за укрепване на сътрудничеството. Устойчивите и предвидими инвестиции в културата продължават да бъдат от съществено значение за опазването на културното и езиковото многообразие, културното наследство, творческата свобода и дългосрочната устойчивост на СКТ.

През периода 2027 – 2030 г. Европа трябва да работи по последиците от използването на ИИ, особено на генеративния ИИ, в СКТ, като се търси баланс между свързаните възможности и потенциалните заплахи. Те включват въздействието върху човешкото творчество, заетостта, справедливото възнаграждение, бизнес моделите, конкурентоспособността, използването на данни, авторското право и сродните му права, прозрачността, достъпността, откриваемостта, езиковото многообразие и видимостта на европейското съдържание. Вземането на мерки по отношение на тези въздействия изисква модернизиране на инфраструктурата в областта на авторското право[9]. Ще е изключително важно да има непрекъснат обмен между държавите членки, подкрепен от диалози по политиките, дейности за стратегическо прогнозиране и ангажираност на заинтересованите страни, за да се следи развитието в тази бързо развиваща се област, да се набелязват подходящи ответни мерки на политиката и да се избегне дублирането на работата, предприета в други подготвителни органи на Съвета, като същевременно се зачитат областите на експертен опит и компетентност. Планираната стратегия за ИИ за СКТ[10] ще се основава на консултации с държавите членки.

---

9 Инфраструктурата на авторското право следва да се разбира като „набор от правила, технологии и институции, които определят практиките за управление на данни в творческите индустрии“.

10 Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа, основаваща се на Стратегията за използването на ИИ.

Необходими са допълнителни координирани действия за подобряване на наличността и съпоставимостта на европейските данни за културата, подобряване на мониторинга и оценката на икономическото, екологичното и социалното въздействие на СКТ върху икономиката и обществото в по-широк план. Работният план следва да допринесе за развитието на предвидената централна база данни за културата в ЕС[11].

Продължаващото въздействие на кризата в областта на климата върху секторите на културата и културното наследство в Европа, както и други причинени от човека конфликти и кризи, които са в ход, също изискват отговор. Културата и културното наследство следва да продължат да бъдат подходящо отразявани в съответните стратегии и междусекторното сътрудничество в рамките на подхода на Съюза по отношение на подготвеността, включително съвместното съобщение относно стратегия за Съюз на подготвеност. Същевременно работният план следва да засили сътрудничеството в областта на подготвеността за справяне с рискове, предотвратяването и управлението на рискове, адаптирането към изменението на климата в средносрочен и дългосрочен план и реагирането при извънредни ситуации на СКТ, както и реставрирането и възстановяването на културното наследство. Той следва да ускори използването на цифровизацията за опазване на културата и културното наследство, включително аудио-визуалните архиви.

Подкрепата за опазването, съхранението, реставрирането и популяризирането на материалното и нематериалното културно наследство, включително подводното културно наследство, продължава да има голямо значение за насърчаване на общата европейска идентичност, социалното сближаване и устойчивото развитие. Усилията за борба с незаконния трафик на културни ценности и за опазване на културното наследство от разрушения, причинени от природни бедствия, изменението на климата, конфликти, кражби от културни институции и човешка намеса изискват непрекъснато сътрудничество, обмен на знания и интегриране в по-широкообхватни мерки за реагиране и подготвеност при конфликти и кризи.

---

11 Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

СКТ следва да бъдат насърчавани в усилията да продължат екологичния си преход и да повишат устойчивостта, включително чрез устойчива на изменението на климата инфраструктура, устойчиви производствени процеси и намаляване на емисиите на парникови газове.

Следва да се обърне специално внимание на качеството на застроената среда и на ролята на архитектурния сектор за постигането му, в съответствие с „Новия европейски Баухаус“[12]. СКТ следва също така да бъдат признати като двигатели на промяната, които спомагат за популяризиране на екологичната отговорност и устойчивост. В този контекст работният план следва да се основава на препоръките от доклада по ОМК от 2025 г. *Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living (Творчески промени: овластяване на културата за устойчив начин на живот).*

Освен това работният план следва да насърчава сътрудничеството при разработването на политики в някои подсектори на културата и творчеството, като например аудио-визуалния сектор (включително филми, телевизия, видеоигри и мултимедийни продукти), музиката, библиотеките, издателствата и книгите, творческата мода и дизайна, архитектурата и културното наследство, с цел повишаване на конкурентоспособността, издръжливостта, иновациите и устойчивостта.

[12] Също в съответствие с работата на групата по ОМК от експерти от държавите – членки на ЕС, относно инвестирането във висококачествена архитектура и жизнена среда за всички (2021 г.)

г) Международни културни отношения (МКО) и партньорства

Работният план следва да се съсредоточи върху ролята на културата във външната дейност и дипломацията на Съюза въз основа на препоръките от доклада по ОМК относно управлението на МКО *From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World.* Действията по работния план следва да подкрепят съгласуван подход към МКО и да гарантират участието на държавите членки в подготовката и прилагането на стратегически подход на ЕС към МКО.

По-интензивните контакти със Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други имащи отношение многостранни партньори може да насърчи сътрудничеството и да предотврати дублирането на работата по общите приоритети. В светлината на продължаващата геополитическа нестабилност следва да се обърне специално внимание на опазването на културата и културното наследство в засегнатите от конфликти региони. На фона на продължаващите целенасочени нападения срещу културното наследство, творческата инфраструктура и творците в Украйна и конфликтите на други места, които продължават да засягат културния живот, държавите членки следва да поддържат координиран отговор в съответствие с инициативи като подхода „Екип Европа“ за културното наследство в Украйна и други имащи отношение мерки[13].

Заключителният документ от MONDIACULT 2025 г. предоставя ясен план за колективни глобални действия за насърчаване на ролята на културата в устойчивото развитие и за оформяне на програмата за развитие за периода след 2030 г. Действията по работния план следва да подкрепят тази визия и да развият споделен принос към съответните дискусии, за да се засили ролята на културата като двигател на устойчивото развитие, включително чрез придвижване на работата за постигане на тези цели по време на MONDIACULT 2029 и участие в други имащи отношение международни процеси.

[13] Вж. в този контекст точка 13 от заключенията на Европейския съвет от 18 и 19 юни 2026 г. (EUCO 8/26).

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МЕТОДИ НА РАБОТА

Въз основа на съвместната декларация „Европа за културата – Култура за Европа“ работният план за културата за периода 2027 – 2030 г. определя общите предизвикателства пред държавите членки в областта на културната политика и дава възможност за сътрудничество и обмен между държавите членки. Това включва (без да се изчерпва с) очертаване на приоритетите, които да бъдат разгледани от председателствата на Съвета и да послужат за основа на обсъжданията на равнището на Съвета. Работният план следва да улеснява структурираното участие и принос на държавите членки към ключовите водещи инициативи, очертани в Културния компас.

Работният план очертава теми за обсъждане и дебат на съответните равнища през обхванатия период, както и ключови теми за редовен преглед на равнище работна група в Комитета по въпросите на културата (CAC).

Той очертава и други договорености за координиране на контактите между длъжностни лица и експерти в ЕС, включително дейности за партньорско обучение, преглед на постигнатото и групите по ОМК.

Преглед и гъвкавост

Важно е да се поддържа гъвкавост и адаптивност в разпоредбите и изпълнението на работния план на ЕС за културата, за да се отговори на нуждите на СКТ в един труден и променящ се политически, социален и икономически климат. Ето защо в края на всяка тройка председателства във времевата рамка на настоящия работен план действащото председателство ще организира обсъждане в CAC, за да предостави неофициална актуална информация за действията, предвидени в работния план. При този неофициален преглед ще се разглеждат постигнатият напредък, въздействието на предприетите действия и може да бъдат предлагани корекции на предстоящите действия в зависимост от постигнатите резултати и/или съответните промени в политиката на равнището на ЕС или на национално равнище.

Това не изключва възможността другите председателства да организират допълнителни неофициални прегледи, ако сметнат това за целесъобразно.

Интегриране

От съществено значение продължават да бъдат засилената координация и сътрудничество между политиката за културата и други форуми за създаване на политики на равнището на ЕС и на национално равнище. Интегрирането на политиката за културата и координираните действия са важни за използване на потенциала на културата за стимулиране на обществения напредък. Поради това работният план се стреми да засили междусекторното сътрудничество и ученето със съответните институции. Това включва сътрудничество на експертно равнище, по-тясно взаимодействие между различните подготвителни органи на Съвета и повече контакти със съответните заинтересовани страни.

III. ДЕЙСТВИЯ

A. Диалози по политиката — Изкуствен интелект и СКТ

Цел: да се подкрепят сътрудничеството в политиките и обменът на информация относно възможностите и предизвикателствата, свързани с ИИ, включително обменът на опит относно националните мерки, както и практическите насоки и изграждането на капацитет за СКТ, и да се допринесе за разработването и изпълнението на бъдещата стратегия на ЕС за ИИ за СКТ.

Обосновка: ИИ създава значителни предизвикателства и възможности за СКТ. Набелязаните от държавите членки основни въпроси включват етичното, устойчиво, отговорно и ориентирано към човека обучение и използване на ИИ; зачитането на авторското право и сродните му права; прозрачността при използването на защитено съдържание; заетостта и условията на труд; справедливото възнаграждение в СКТ; културното и езиковото многообразие; въздействието на ИИ върху творческите практики, както и данните за културата като ресурс за ИИ и иновациите. Въпреки че някои от тези въпроси се разглеждат в рамките на други политически инициативи, много въпроси, свързани с ИИ, следва да бъдат разгледани в предстоящата стратегия за ИИ за СКТ. Успоредно с това в работния план за периода 2027 – 2030 г. се предлага поредица от целенасочени диалози по политиката за разглеждане на различните нововъзникващи въпроси, свързани с ИИ и СКТ, и за подкрепа в ерата на ИИ на творчество, иновации и многообразие, в чийто център е човекът. Като се има предвид бързият темп на развитие на ИИ, гъвкавите, но редовни диалози по политиката могат да осигурят адаптивна структура за целенасочен и гъвкав обмен и интервенции по актуални въпроси, свързани с ИИ, през периода на изпълнение на работния план.

Поуките, най-добрите практики и препоръките от диалозите по политиката следва да послужат за основа на политическите и експертните дискусии. Пълният списък на конкретните теми следва да бъде гъвкав, за да може да реагира на възникващите проблеми.

Примерните теми биха могли да включват, но не се ограничават до:

1. ИИ и културно и езиково многообразие

Цел: да се проучат мерки, насочени към въздействието на ИИ върху културното и езиковото многообразие, участието в културния живот в цифровата среда, достъпността и откриваемостта на разнообразно европейско съдържание.

Очаквани резултати: предложения, идеи и препоръки за това как да се защитава и подобрява културното многообразие онлайн и да се насърчава участието на регионалните и малцинствените езици в системите с ИИ, както и въпроси, свързани с достъпността и откриваемостта на разнообразно съдържание. Констатациите следва да надграждат и допълват разработването на стратегия за ИИ и СКТ в по-широк план и да допринасят за текущите глобални дискусии в рамките на международните форуми за културна политика, включително провежданите съгласно Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г.

2. ИИ и заетостта в СКТ

Цел: да се проучи потенциалното въздействие върху съкращаването и преобразуването на работни места и заетостта в СКТ, условията на труд, справедливото възнаграждение, човешката креативност, нуждите от умения, критичното мислене и грамотността в областта на ИИ.

Очакван резултат: партньорска проверка/събиране на доказателства за въздействието на ИИ върху пазара на труда и разглеждане на възникващите ответни мерки на политиката.

3. Други нововъзникващи въпроси, свързани с ИИ

Евентуален допълнителен диалог (диалози) относно политиките в областта на ИИ и СКТ би могъл да послужи за улесняване на обмена на информация по други нововъзникващи въпроси, включително във връзка със съответните инициативи, предприети на национално равнище, както и ключови приоритети за действие, определени в стратегията на ЕС за ИИ за СКТ. Възможните теми могат да включват:

- образование, умения и обучение в областта на изкуствата в епохата на ИИ;
- секторни реакции на въздействието на ИИ (включително въздействието на ИИ върху аудио-визуалния сектор, видеоигрите, музиката, дизайна, издателската дейност и европейския сектор на книгоиздаването, библиотеките, музеите и културното наследство или други);
- възможности и добри практики при използването на ИИ за творчество, създаване на културни продукти, разпространение и достъп до култура;
- данните за култура като ресурс за ИИ и иновации, отразяващи европейските ценности и насърчаващи културното и езиковото многообразие.

Б. Дейности за партньорско обучение (ДПО) /семинари

i) Дейности за партньорско обучение

В доклада на Комисията относно работния план за периода 2023 – 2026 г. се отбелязва интересът на държавите членки към по-широко използване на ДПО. Това са ръководени от държавите членки доброволни контакти на експертно равнище, които осигуряват практическа рамка за участващите държави за обмен на опит, сравняване на подходите на политиката и набелязване на най-добри практики. Когато е целесъобразно, ДПО могат да изготвят обобщаващи доклади и практически препоръки. ДПО следва да останат гъвкави и да отговарят на възникващите предизвикателства. Те могат да обхващат:

- *Статут на творците и специалистите в областта на културата*: обмен на опит по теми, които оказват въздействие върху СКТ, като например условията на труд, справедливото възнаграждение, неравенството между половете и разликата в представителството, пречките пред трансграничната мобилност или последващите действия във връзка с предишни препоръки по ОМК[14].

- *Творческа мода*: обмен на най-добри практики относно структурните предизвикателства, пред които е изправена творческата мода като отделен сектор на културата и творчеството, включително преход към устойчивост, достъп до финансиране, предаване на уменията и занаятите.

- *Дългосрочно опазване на цифровото културно наследство*: обмен на най-добри практики с възможност за разработване на общи решения и инструменти за дългосрочно трансгранично опазване на различни форми на цифрово културно наследство в ЕС, включително, наред с другото, аудио-визуално, текстово, визуално и архитектурно наследство, с цел повишаване на подготвеността и устойчивостта, включително киберустойчивостта, в СКТ.

[14] Група от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК), „Статут и условия на труд на творците и специалистите в областта на творчеството и културата“ (2023 г.).

- *Достъп до култура и културно участие*: обмен на най-добри практики за подпомагане на достъпа до култура и културно наследство и участието в тях, особено за по-слабо представените групи, хората с увреждания, младите и възрастните хора и хората, живеещи в селски и отдалечени райони.

Възможните допълнителни теми за ДПО биха могли да включват образованието в областта на културата и изкуствата, включително филмовото образование; изложените на риск творци; демократичната устойчивост и европейската памет; живото наследство, традиционните занаяти и нематериалното културно наследство; библиотеките, издателската дейност и европейския сектор на книгоиздаването; проектирането, архитектурата и висококачествената жизнена среда; аудио-визуалния и филмовия сектор; музикалния сектор; незаконния трафик на културни ценности; и подводното културно наследство.

ii) Семинари

„Семинарите“ представляват обмен на мнения под ръководството на Комисията, в който участват държави членки, експерти и заинтересовани страни, по целесъобразност. Семинарите могат да обхващат:

- *Култура и здраве*: обмен на най-добри практики относно текущото сътрудничество между секторите на културата и здравето и благосъстоянието, включително принос към бъдещите насоки на ЕС относно културата, здравето и благосъстоянието[15].

[15] Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

B. Групи по отворения метод на координация (ОМК)

Цел: улесняване на структурираното експертно сътрудничество и разработването на практически препоръки за изготвянето на политики на равнището на Съюза и когато е приложимо – на национално равнище.

i) *Отключване на финансирането на културата: стимулиране на инвестициите в секторите на културата и творчеството*

Обосновка: адекватното финансиране за културата е от решаващо значение за гарантирането на по-силен и по-конкурентоспособен сектор на културата. Бюджетите за култура обаче са подложени на постоянен натиск в цяла Европа.

Цел: тази група по ОМК ще проучи финансирането на културата и ще изготви препоръки за държавите членки и институциите на ЕС относно начините за допълнително стимулиране на използването на иновативни инструменти за финансиране, стимулиране и управление на частни, благотворителни и други източници и механизми за финансиране и сътрудничество в съответствие с принципа на субсидиарност. Това включва проучване на начините, по които СКТ могат да бъдат укрепени чрез създаване на благоприятна среда за увеличаване на финансирането, и на начините, по които културните институции и работещите в сферата на културата могат най-добре да управляват своето развитие и да се справят със свързаните с това рискове. Групата по ОМК ще разгледа и въпроса как финансирането на културата може да бъде интегрирано хоризонтално в различни инструменти за финансиране, което ще позволи на културата да извлича полза от научните изследвания, предприемачеството, мобилността, международното развитие и други. Групата по ОМК следва да обединява експерти в областта на културната политика и експерти в областта на публичните и частните механизми за финансиране. Тя следва също така да вземе предвид започналата работа на ЮНЕСКО по разработването на насоки и препоръки за финансирането на културата, включително като съответните експерти от ЮНЕСКО бъдат поканени да участват в групата.

Тази нова група по ОМК ще се стреми да преразгледа и доразвие констатациите и препоръките от доклада от 2015 г. „*Към по-ефективни финансови екосистеми*: *Иновативни инструменти за улесняване на достъпа до финансиране за секторите на културата и творчеството*“. Тя ще се основава и на поуките и ресурсите, разработени в рамките на проекта Creative FLIP (Финансиране, учене, иновации и права върху интелектуалната собственост за секторите и индустриите на културата и творчеството).

Работата по ОМК ще допринесе с информация за изготвянето на планираните „насоки на ЕС относно стратегически инвестиции в културата“[16] и за проучване на иновативни инвестиционни инструменти за привличане на частен капитал, включително благотворителност, в сътрудничество с подходящи финансови институции.

Целеви резултати: експертен доклад, в който се очертават ключови препоръки за включване на културата в междусекторните механизми за финансиране и за разработване на благоприятна среда за публично и частно финансиране на културата.

ii) Културата и културното наследство в рамките на подготвеността и реакцията при кризи и бедствия

Обосновка: в един все по-нестабилен глобален геополитически контекст културата и културното наследство твърде често се оказват в епицентъра на конфликтите и нестабилността. Посегателствата могат да приемат различни форми, включително пряко насочени удари срещу културната инфраструктура и обектите на културното наследство. Продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна неизменно извежда на преден план целенасоченото унищожаване на културата и културното наследство като преднамерена тактика на културната война, насочена към подкопаване и заличаване на културната идентичност. Ескалиращият модел на екстремните метеорологични явления, включително наводнения, горещи вълни и горски пожари, предизвикани от кризата в областта на климата, също поражда значителни рискове от извънредни ситуации за обектите на културата и културното наследство в целия Съюз и изисква размисъл, анализ и конкретни и координирани междусекторни действия за готовност преди възникването на такива събития. Освен това кражбите от музеи и други културни институции представляват все по-голяма заплаха за неприкосновеността на културното наследство в редица държави членки.

---

16 Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

Цел: Европа извлече поуки от отговора си на неотдавнашните кризи, а именно че действията на ЕС могат да допълват двустранните инициативи, предприети от държавите членки, и могат да осигуряват ценен принос и модел за готовност за действие при кризи, управление на риска и реагиране при извънредни ситуации в секторите на културата и културното наследство. ОМК следва да обърне внимание на механизмите за ранно предупреждение и незабавна реакция, защитата, опазването и възстановяването на културата и културното наследство, както и на най-добрите практики във връзка с мерките за сигурност срещу кражбите от музеи и други културни институции. Инициативи като подхода „Екип Европа“ (TEA) за културното наследство в Украйна, които противодействат на нападенията срещу културата, и включването на защитата на културното наследство в рамките на гражданската защита на Съюза, осигуряват координиран, ефективен и съобразен с мащаба подход. В европейската стратегия за Съюз на подготвеност се предлагат редица действия, като се следва подход, обхващащ всички опасности, цялото общество и всички равнища на управление. Като обединява експерти в областта на политиката за културата и културното наследство и експерти в областта на подготвеността и реакцията при кризи и бедствия, този ОМК ще има за цел да очертае препоръки за динамичен, адаптивен и ефективен модел с цел координиране на реакцията на ЕС при заплахи за споделеното културно наследство, като същевременно се вземат предвид съществуващите рамки и инструменти на равнището на ЕС за подготвеност и реакция при кризи и бедствия. ОМК следва да обхваща подготвеността при кризи и бедствия, управлението на риска и реагирането при извънредни ситуации както за материалното, така и за нематериалното културно наследство, като същевременно се вземат предвид технологиите за цифрово съхранение, когато е приложимо.

Очаквани резултати: експертен доклад, в който се очертават ключови препоръки и инструменти за подготвеност при кризи и бедствия и управление на риска в областта на културното наследство с цел разработване на по-стратегически, бърз, ефективен и адаптивен подход за опазване на културата и материалното и нематериалното културно наследство.

iii) Творческа свобода: повишаване на капацитета за защита на творческата свобода

Обосновка: като се има предвид ролята на културата и изкуствата за отстояването на европейските ценности и демократична устойчивост, укрепването на творческата свобода е от особено значение. Творческата свобода дава възможност за свободно и плуралистично изразяване, диалог и гражданско участие. Освен това в консултация с държавите членки и заинтересованите страни от СКТ творческата свобода беше определена като ключов въпрос за работния план, предвид факта, че творците и специалистите в областта на културата все по-често са подложени на пряк и непряк натиск.

Цел: този ОМК следва да обедини експерти в областта на културната политика, правата на човека или политиката в областта на правосъдието в сътрудничество с представители на съответните международни организации, включително Съвета на Европа и ЮНЕСКО, които вече изпълняват дейности по докладване и картографиране и разработват стандарти за политиката в тази област. ОМК следва да улесни обмена на информация относно съществуващите рамки, инициативи и добри практики на национално и многостранно равнище и да проучи мерки за защита на творческата свобода и поощряване на създаването на благоприятна среда за художествено творчество. ОМК следва да разгледа съществуващите подходи за мониторинг и докладване относно творческата свобода на национално, европейско и международно равнище и да установи пропуските, които възпрепятстват разработването на ефективни отговори на политиката за защита на творческата свобода. Тази дейност следва да има за цел да допълни и да избегне дублирането на съществуващите инициативи, предприети от Съвета на Европа, ЮНЕСКО, съответните организации на гражданското общество и академичните среди. Групата по ОМК следва също така да обмисли как действията на Съвета в областта на творческата свобода могат да осигурят добавена стойност и да допринесат за по-широките цели на културната политика, включително разработването на доклади за състоянието на културата[17].

Очаквани резултати: експертен доклад, който се основава на съществуващи международни подходи и рамки, по-специално на Съвета на Европа и ЮНЕСКО, очертава добри практики и възможни препоръки за подобряване на способностите и капацитета за опазване и укрепване на творческата свобода и набелязва възможности за бъдещи съвместни инициативи със Съвета на Европа и ЮНЕСКО.

[17] Инициатива на Комисията в рамките на Културния компас за Европа.

Г. Експертни мрежи и обмен

i) Мрежа на централната база данни за културата в ЕС

Обосновка: необходимо е да се работи постоянно за развиването на капацитет за събиране на данни, научни изследвания и наблюдение в областта на културата в целия Съюз. В Съвместната декларация се заявява колективен ангажимент „да постигнем напредък по инициативи, насочени към подобряването на достъпността на надеждни и съпоставими данни относно културата, с които да се подкрепи развитието на основани на доказателства политики в областта на културата“. Във връзка с това Комисията се ангажира да разработи нова централна база данни за културата в ЕС.

Цел: да се осигури форум за държавите членки и Комисията за споделяне на най-добри практики, изпитване на идеи и преодоляване на пропуски в количествената оценка на СКТ на равнището на ЕС, заедно с експерти в областта, за да се постигне по-голяма съгласуваност и да се координира работата по данните в областта на културата, когато е целесъобразно. Дейностите на мрежата ще допълват извършваната работа в областта на официалната статистика и следва да подкрепят основаното на факти създаване на политики, включително чрез доброволен обмен на практики относно общите показатели, оперативната съвместимост и отговорното управление на данните. Свързаните с това дейности следва да се използват и при разработването на централната база данни за културата в ЕС. Целите и правомощията на мрежата следва да бъдат обсъдени в САС преди започването на неговите дейности.

Очаквани резултати: мрежа от експерти от държавите членки, които работят на двустранна или многостранна основа и на доброволен и *ad hoc* принцип по количествената оценка и анализа на културата и СКТ.

ii) Срещи на висшите служители (СВС) относно МКО

Обосновка: Като се вземат предвид препоръките на групата по ОМК относно управлението на МКО, редовните СВС във връзка с МКО могат да се провеждат на всеки шест месеца като прерогатив на председателството и на доброволна основа. Като алтернатива, за осигуряването на приемственост между отделните СВС може да допринесе неформалният комитет за подкрепа на СВС, включващ заинтересовани държави членки, като организира срещи и съдейства за предварителното планиране на темите и дневния ред. Този комитет следва да обхваща експерти в областта на културата и външните отношения от заинтересованите държави членки, службите на Комисията и ЕСВД, според случая, както от сферата на културата, така и на външните работи, за да се отрази междусекторният характер на МКО.

Очаквани резултати: редовни срещи в подкрепа на приемствеността, стратегическото планиране и координацията на политиките по отношение на МКО.

Д. Последващи действия във връзка с предишни ОМК

Една от ключовите поуки, извлечени от работния план за периода 2023 – 2026 г., беше необходимостта мрежите, създадени от групите по ОМК, да продължат да функционират и след доклада по ОМК и да се даде възможност за продължаване на ангажимента с цел насърчаване на изпълнението на препоръките[18]. Работният план за периода 2027 – 2030 г. ще има за цел да осигури приемственост и изпълнение в рамките на тематичните акценти на неотдавнашните ОМК чрез действия, включително евентуални i) равносметки, ii) неформален обмен на мнения в САС за споделяне на актуална информация относно изпълнението на препоръките на национално равнище и в целия ЕС; и iii) включване на препоръките по линия на ОМК в други процеси на разработване на политики.

Е. Презентации на гостуващи лектори/устен обмен на мнения в рамките на САС

Цел: по отношение на теми, свързани с културата, които се разглеждат в други подготвителни органи на Съвета или извън него, презентациите на гостуващи лектори/устният обмен на мнения в рамките на САС могат да предоставят възможност за обмен на идеи и актуална информация по съответните въпроси. Примерният списък с теми може да включва:

- *Украйна: култура, културно наследство и възстановяване*

Обмен на мнения в рамките на САС относно ТЕА и други мерки за подкрепа с цел оценка и установяване на допълнителни нужди и възможности за сътрудничество при предоставянето на подкрепа на Украйна в областта на културата и културното наследство.

- *Културни права, културна демокрация и социално ангажирани изкуства: споделяне на най-добри практики*

Обсъждане в САС с принос от съответните международни заинтересовани страни, включително специалния докладчик на ООН относно културните права.

---

18 Вж. доклада на Комисията относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г.

- *Конкурентоспособност и културно измерение на европейския сектор на видеоигрите*

Обмен на мнения по време на евентуално съвместно заседание на CAC и работна група „Аудио-визия и медии“.

- *Политика в областта на архитектурата, висококачествена жизнена среда за всички и инициативата „Нов европейски Баухаус“*

Обмен на мнения по време на евентуално съвместно заседание на CAC и работна група „Околна среда“ с принос от други заинтересовани страни, като например мрежата на европейските директори за архитектурните политики (EDAP).

- *Авторско право – презентация от други работни групи*

Обмен на мнения по време на евентуално съвместно заседание на CAC и работна група „Интелектуална собственост“ (Авторско право).

- *Култура, европейска история и памет*

Обмен на мнения в CAC с участието на съответните заинтересовани страни в областта на международните отношения, съответните органи на ЕС или други.

Списъкът по-горе не изключва възможността председателствата да разгледат и други важни теми, ако сметнат това за целесъобразно.

Ж. Други действия

В съответствие с предходни работни планове на ЕС в областта на културата, конференциите, семинарите, проучванията и другите действия ще продължат да допринасят за изпълнението на работния план и за разглеждането на приоритетните теми.

Като се запазва необходимостта от гъвкавост и способност за реагиране в рамките на настоящия работен план, примерните теми за ръководени от председателството инициативи и възможните резултати от работата на Съвета биха могли да включват:

- Принос на библиотеките и медиите за устойчивостта на обществото;
- Опазване на културното наследство и борба с незаконния трафик;
- Международни културни отношения;
- Умения и професии в областта на културата по време на преход;
- Авторско право и култура;
- Нематериално културно наследство;
- Мощна културна екосистема за устойчиво и здраво общество;
- Роля на културата за повишаване на благосъстоянието, гражданското участие и устойчивостта на общностите;
- Подводно културно наследство;
- Култура и устойчив туризъм.

ПРИЛОЖЕНИЕ II КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Ориентировъчен график на работния план на ЕС за културата за периода 2027 – 2030 г.

	2027 г.		**2028 г.**		**2029 г.**		**2030 г.**	
	Първо полугодие	**Второ полугодие**	**Първо полугодие**	**Второ полугодие**	**Първо полугодие**	**Второ полугодие**	**Първо полугодие**	**Второ полугодие**
А. Укрепване на европейските ценности, културните права и творческата свобода								
Творческа свобода			ОМК					
Достъп до културата			Дейност по партньорско обучение (*евентуално*)					
Библиотеки и културни институции	Конференция: Библиотеки и медии за устойчивост на обществото и гражданска ангажираност	Конференция: Обществени библиотеки, култура на четенето и грамотност: европейски перспективи и инициативи на Гърция				Равносметка		
Културни права					Презентация на гостуващ лектор в рамките на САС/устен обмен на мнения (*евентуално*)			
Б. Създаване на възможности за творците и специалистите в областта на културата и подкрепа за хората и обществото								
Култура и здраве		Конференция относно благотворното въздействие на културата	Семинар (*евентуално*)	Конференция и заключения на Съвета (*евентуално*)				

Статут и условия на труд							Равносметка (*евентуално*)	
Умения и обучение			Конференция: Умения за бъдещето за по-силни екосистеми в областта на културата, културното наследство и творчеството					
Благополучие, гражданско участие и устойчивост на общностите								Конференция и заключения (*евентуално*)
B. Култура и конкурентоспособност, издръжливост, иновации, устойчивост и сближаване								
Финансиране на културата	ОМК							
			Конференция относно механизмите за финансиране					
Подготвеност при кризи и бедствия				ОМК				
Културни данни			Експертна мрежа					

Изкуствен интелект		Конференция относно връзката между ИИ, интелектуалната собственост и условията на заетост в сектора на културата Конференция относно използването на ИИ с цел опазване и популяризиране на културното наследство	САС: Презентация на гостуващ лектор/устен обмен (ИИ и авторско право)	Диалог относно политиките (*евентуално*)		Диалог относно политиките (*евентуално*)	Конференция и заключения на Съвета (*евентуално*)	
Културното наследство и климатът		Неформални министерски срещи Конференция относно синята икономика и популяризиранет о на подводни археологически обекти	Конференция относно музеите и културното наследство като движещи сили за опазването, възстановяването и устойчивостта					Равносметка (*евентуално*)
Секторни обмени (аудио-визия, музика)			САС: Презентация на гостуващ лектор/устен обмен (*евентуално*) Конференция относно филмовото наследство и филмовото образование	САС: Презентация на гостуващ лектор/устен обмен (*евентуално*)				

Политика в областта на архитектурата	Среща на EDAP	Среща на EDAP Европейска конференция по политиките в областта на културата (ECAP)	Среща на EDAP	Среща на EDAP Европейска конференция по политиките в областта на културата (ECAP)	Среща на EDAP CAC: Презентация на гостуващ лектор/устен обмен (*евентуално*)	Среща на EDAP Европейска конференция по политиките в областта на културата (ECAP)	Среща на EDAP	Среща на EDAP Европейска конференция по политиките в областта на културата (ECAP)
Конкурентоспособност на СКТ	Конференция: Преосмисляне на конкурентоспособността на ЕС: принос на културните и творческите сектори							
Г. Международни културни отношения (МКО) и партньорства								
Незаконен трафик		Конференция относно незаконния трафик на културни ценности и трафика на фалшифициран и произведения на изкуството						
Украйна	TEA	TEA	TEA	TEA	TEA CAC: Презентация на гостуващ лектор/устен обмен (*евентуално*)	TEA	TEA	TEA

МКО	СВС (*евентуално*)	СВС (*евентуално*)	СВС (*евентуално*) Конференция относно укрепването на културното сътрудничество в Средиземно-морието	СВС (*евентуално*)	СВС (*евентуално*) Равносметка (*евентуално*)	СВС (*евентуално*)	СВС (*евентуално*)	СВС (*евентуално*)

ПРИЛОЖЕНИЕ III КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Насоки относно методите на работа

Основни принципи

- Действията по работния план следва да се изпълняват по гъвкав начин и в съответствие с принципите на субсидиарност и пропорционалност.

- Участието е доброволно и доколкото е уместно, въз основа на номинации от държавите членки.

- Действията по работния план не следва да увеличават неоправдано административната тежест за държавите членки, Комисията и заинтересованите страни.

- Комисията може да подкрепя изпълнението на работния план, като предоставя експертен опит и когато е целесъобразно, логистична или финансова подкрепа.

- По целесъобразност резултатите от действията, извършвани в рамките на работния план, могат да бъдат представени на Съвета или на подготвителните му органи.

- Действията в рамките на работния план могат да послужат за основа на бъдещото разработване на политики и препоръки.

- Председателствата, държавите членки и Комисията следва да се стремят да осигуряват съгласуваност между действията по настоящия работен план и други съответни инициативи.

- Когато е уместно, след приключване на дадено действие ще се предоставя доклад за резултатите.

Диалози по политиките

- Диалозите по политиките ще бъдат организирани от Комисията, при условие че са изпълнени бюджетните условия, въпреки че отделните държави членки или председателства могат да предложат конкретна тема за обсъждане или да организират допълнителни диалози или прояви, включително във връзка със съответните инициативи, приети на национално равнище.

- Диалозите по политиките следва да събират на едно място съответните създатели на политики, експерти и когато е целесъобразно, заинтересовани страни.

Дейности по партньорско обучение/Семинари

- Дейностите по партньорско обучение включват ръководен от държавите членки доброволен партньорски обмен и предоставят гъвкав формат на държавите членки за обмен на най-добри практики и опит.

- Държава членка или група от заинтересовани държави членки могат, ако сметнат за необходимо, да предложат да организират и финансират дадена дейност по партньорско обучение. Ако бюджетните условия са изпълнени, Комисията може да предостави финансова подкрепа.

- Семинарите представляват обмен на мнения под ръководството на Комисията, в който участват държави членки, експерти и заинтересовани страни.

Отворен метод на координация (ОМК)

- ОМК осигурява рамка за сътрудничество, обмен и споделяне на добри практики между държавите членки по някои общи теми и дава възможност за изготвяне на необвързващи препоръки.

- Мандатът за ОМК ще бъде финализиран в CAC – с принос от съответните други работни групи, по целесъобразност, въз основа на проект за мандат, предложен от Комисията.

- Мандатът може да съдържа предложение трети страни, включително трети държави, да бъдат канени в група по ОМК.

- На първото си заседание всяка група по ОМК ще отговаря за определянето на председател или съпредседатели.

- В зависимост от темата групата по ОМК може да бъде насърчавана да сформира по-малки целеви групи и да прилага методи, основани на участието, когато е целесъобразно.

Експертни мрежи и обмен

- Експертни мрежи и обмен могат да се използват в случаите, когато е необходимо непрекъснато сътрудничество, обмен на информация или координация.

- Назначаването на съответните експерти в тези мрежи и обменът ще се извършват от държавите членки и Комисията, по целесъобразност.

Последващи действия във връзка с предишни ОМК

- Когато е целесъобразно, могат да бъдат организирани равносметки, обмен на мнения или други последващи дейности по темите, разгледани по ОМК в рамките на работния план за периода 2023 – 2026 г. или предишни работни планове.

- Чрез тях следва да се оценят пропуските в изпълнението, да се определят отговорностите за последващи действия и да се установят връзки с бъдещото разработване на политики на равнището на ЕС и на национално равнище.

Презентации на гостуващи лектори/устен обмен на мнения в рамките на САС

- Презентации на гостуващи лектори или устен обмен могат да бъдат организирани в САС, за да се улесни обсъждането на нововъзникващи въпроси и тенденции в области на политиката, свързани с културата.

- Този обмен може да включва принос от външни експерти и заинтересовани страни, както и от представители на други съответни подготвителни органи на Съвета, в съответствие с Процедурния правилник на Съвета.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Основни референтни политически документи

– Декларация от Касерес (Испания, 2023 г.)

– Харта на основните права на Европейския съюз (ОВ C 326, 26.10.2012 г.)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Културен компас за Европа (2025 г.) (COM(2025) 785 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности (COM(2022) 800 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – План за действие „Континент на ИИ“ (COM(2025) 165 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – За максимално оползотворяване на потенциала за иновации на ЕС – План за действие в областта на интелектуалната собственост в подкрепа на възстановяването и устойчивостта на ЕС (COM(2020) 760 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Нова европейска програма за култура (COM(2018) 267 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Нов европейски Баухаус: красиво, устойчиво, заедно (COM(2021) 573 final)

– Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Плана за действие за европейската демокрация (COM(2020) 790 final)

– Заключения на Съвета относно оценка на правната рамка за аудио-визуалните медийни услуги и услугите на платформите за споделяне на видеоклипове (C/2025/2954, 26.5.2025 г.)

– Заключения на Съвета относно изложените на риск и разселените творци (ОВ C 185/39, 26.5.2023 г.)

– Заключения на Съвета относно управлението на културата (ОВ C 393/8, 19.12.2012 г.)

– Заключения на Съвета относно културата, висококачествената архитектура и застроената среда като ключови елементи на инициативата „Нов европейски Баухаус“ (ОВ 2021/C 501 I/03, 13.12.2021 г.)

– Заключения на Съвета относно овластяването на културно-творческите сектори чрез основано на данни привличане на публика (C/2024/3542, 31.5.2024 г.)

– Заключения на Съвета относно укрепването на културно-творческото измерение на европейския сектор на видеоигрите (C/2023/1345, 30.11.2023 г.)

– Заключения на Съвета относно подхода на ЕС към културното наследство в условия на конфликти и кризи (док. 9837/21)

– Заключения на Съвета относно подобряването и насърчаването на достъпа до култура (C/2024/7446, 13.12.2024 г.)

– Заключения на Съвета относно подкрепа за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството в началото на тяхната кариера (C/2025/3165, 4.6.2025 г.)

– Заключения на Съвета относно стратегическата роля на културата, културното наследство и аудио-визуалните произведения за отстояване на европейските ценности и демократичната устойчивост (C/2025/6562, 10.12.2025 г.)

– Конвенция на Съвета на Европа за опазване на археологическото наследство на Европа (преработена) (Конвенция от Валета, 1992 г.)

– Конвенция на Съвета на Европа за опазване на архитектурното наследство на Европа (Конвенция от Гранада, 1985 г.)

– Конвенция на Съвета на Европа за посегателствата, свързани с обекти на културата (Никозия, 2017 г.)

– Рамкова конвенция на Съвета на Европа за стойностите на културното наследство за обществото (Конвенция от Фаро, 2005 г.)

– Конвенция на Съвета на Европа за ландшафта (Конвенция от Флоренция, 2000 г.)

– Резолюция на Съвета относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. (ОВ 2022/C 466/01, 7.12.2022 г.)

– Декларация от Давос „Към висококачествено застроена среда (Baukultur) за Европа“ (Швейцария, 2018 г.)

– Стратегия на ЕС за борба с антисемитизма и подкрепа на еврейския живот за периода 2021 – 2030 г. (приета на 5 октомври 2021 г.)

– Проучване на Европейската комисия, 2020 г., Статут и условия на труд на творците и специалистите в областта на културата и творчеството, окончателен доклад, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Проучване на Европейската комисия, 2026 г., Възможност за откриване на разнообразно европейско културно съдържание в цифровата среда, окончателен доклад, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Европейска комисия, Доклад относно социалната закрила на творците, май 2025 г.: Взаимно обучение относно приобщаващата социална закрила за творците и специалистите в областта на културата и творчеството – Европейска комисия; https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Стратегическа програма на Европейския съвет за периода 2024 – 2029 г. (EUCO 15/24)

– Проучване на Европейския орган по труда, публикувано през декември 2024 г.: https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Резолюция на Европейския парламент от 21 ноември 2023 г., съдържаща препоръки към Комисията относно рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството (2023/2051(INL)

– EPRS, Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания, Рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството, ноември 2023 г., https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Стратегически план на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост за 2030 г., ДНК-то на EUIPO – стабилна, приобщаваща, разнообразна и устойчива екосистема на интелектуалната собственост, която работи за всички

– Европол (2026 г.), Промяна на тактиката, промяна на целите: еволюиращият характер на кражбите в музеите, поредица от специални доклади на Европол, Служба за публикации на Европейския съюз

– Декларация на Г-20 от КваДукуза (Южна Африка, 2025 г.)

– Декларация на Г-20 от Рим на министрите на културата на държавите от Г-20 и Декларация на лидерите от Г-20 (Рим, 2021 г.)

– Декларация на Г-20 от Салвадор да Баия на министрите на културата (Бразилия, 2024 г.)

– Публикация на ICOMOS „Европейски принципи за качество на финансираните от ЕС интервенции с потенциално въздействие върху културното наследство: преработено издание“, ноември 2020 г.

– Доклад на МОТ от 2023 г.: Бъдещето на труда в сектора на изкуствата и развлеченията, Международна организация на труда; https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Съвместно съобщение до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Европейски щит за демокрацията: създаване на възможности за силни и устойчиви демокрации (JOIN(2025) 791 final)

– Съвместно съобщение до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно европейската стратегия за Съюз на подготвеност (JOIN(2025) 130 final)

– Съвместно съобщение до Европейския парламент и Съвета – Към стратегия на ЕС за международните културни отношения (JOIN(2016) 29 final)

– Съвместна декларация „Европа за културата – Култура за Европа“ (ОВ C, C/2026/3440, 25.6.2026 г.)

– Mondiacult 2025 – Ангажимент на министъра на културата, заключителен документ (Барселона, 1 октомври 2025 г.)

– Харта от Порто Санто – Културата и насърчаването на демокрацията: към европейско културно гражданство (2021 г.)

– Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277/1, 27.10.2022 г.)

– Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект) (ОВ L 2024/1689)

– Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. (COM(2026) 337 final)

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Култура и здраве – време за действие“ (2025 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Творчески промени: овластяване на културата за устойчив начин на живот (2025 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Укрепване на устойчивостта на културното наследство спрямо изменението на климата“ (2022 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Статут и условия на труд на творците и специалистите в областта на творчеството и културата“ (2023 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) относно „Укрепване на Европа чрез обществени библиотеки – как устойчивите инвестиции в обществени библиотеки и техните многобройни роли носят социални, културни и демократични ползи“ (2026 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en

– Доклад на групата от експерти на държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Бурни времена – природа и хора: културна смелост за промяна“ (2022 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en

– Доклад на групата експерти от държавите членки по отворения метод на координация (ОМК) „Към споделена култура на архитектурата – инвестиране във висококачествена жизнена среда за всички“ (2021 г.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en

– Диалог на гражданското общество „Гласове на културата“ (2021 г.) https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– Хагска конвенция на ЮНЕСКО от 1954 г. за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт

– Конвенция на ЮНЕСКО от 1970 г. относно мерките за забрана и предотвратяване на незаконен внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на културни ценности

– Конвенция на ЮНЕСКО от 1972 г. за опазване на световното културно и природно наследство

– Препоръка на ЮНЕСКО от 1980 г. относно статута на хората на изкуството

– ЮНЕСКО, 1999 г.: Втори протокол към Хагската конвенция от 1954 г. за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт

– Конвенция на ЮНЕСКО от 2001 г. за опазване на подводното културно наследство

– Конвенция на ЮНЕСКО от 2023 г. за опазване на нематериалното културно наследство

– Конвенция на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на културното изразяване (включително адаптирането към цифровата среда – оперативни насоки от 2020 г.)

– Препоръка на ЮНЕСКО от 2015 г. относно защитата и популяризирането на музеите и колекциите, тяхното многообразие и ролята им в обществото

– Статистически институт на ЮНЕСКО, Рамка от 2025 г. за статистиката в областта на културата

– ЮНЕСКО, (Повторно) изграждане на политики за творчество: споделяме, действаме, градим (четвърто издание, 2026 г.)

– Препоръка на ЮНЕСКО относно етичното използване на изкуствен интелект (ноември 2021 г.)

– ЮНЕСКО: Изпълнение на препоръката на ЮНЕСКО от 1980 г. относно статута на хората на изкуството; https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452

– Резолюция на Общото събрание на ООН „Да преобразим света: програма до 2030 г. за устойчиво развитие“ (приета на 25 септември 2015 г.)

– Организация на обединените нации, Пакт за бъдещето (A/RES/79/1, приет на 22 септември 2024 г.)